Archive of SID.ir

10.30497/IFR.2021.240714.1611

20.1001.1.22518290.1400.11.1.7.5

Bi-quarterly Scientific Journal of "Islamic Finance Researches", Research Article,
Vol. 11, No. 1 (Serial 21), Autumn 2021 & Winter 2020

Explaining the Operation Model for Project Financing in the Banking System of the Islamic Republic of Iran

Ehsan Zakerniya*
Ali Salehabadi**
Hossein Hasanzadeh Sarvestani***

Received: 04/04/2021
Accepted: 29/09/2021

Abstract

Project financing is one of the most important and practical approaches in developed and developing countries and many medium and large-scale projects in the world are implemented by applying this approach. Unfortunately, this approach, however, has not really been able to be pursued in Iran, and one of the main reasons for this failure is the lack of knowledge and explanation of the requirements and dimensions of it. Due to the bank-based nature of the Iranian economy, it seems that the best opportunity for starting and practicing this method of financing is for banks to take steps in this field and allocate a small part of their resources to it. For this purpose, this research has tried to provide a better understanding of the subject in order to present the main factors affecting the realization of the project financing model in the banking system of the Islamic Republic of Iran with a relatively comprehensive review of domestic and foreign scientific resources ,and then, to extract the final model by using the theme analysis method and the opinions of experts and related literature, through a relatively deep analysis and extracting a total of 2072 basic themes. By measuring and rearranging these factors, the operational model for project financing in the banking system of the Islamic Republic Iran has been developed.

Keywords

Financing; Project Financing; Bank; Financing Instruments; Theme Analysis Method.

JEL Classification: G21, G31, G32, Z12.

* Ph.D. Financial Management, Financial Department, Faculty of Islamic Studies and Management, Imam Sadiq University, Tehan, Iran (Corresponding Author). ehsanzakernia@isu.ac.ir
0000-0002-5329-1716

** Associate Professor, Financial Department, Faculty of Islamic Studies and Management, Imam Sadiq University, Tehran, Iran. salehabadi@isu.ac.ir
0000-0003-1839-774X

*** Assistant Professor, Financial Department, Faculty of Islamic Studies and Management, Imam Sadiq University, Tehran, Iran. h.hasanzadeh@isu.ac.ir
0000-0001-9018-2108

OPEN ACCESS

https://ifr.journals.isu.ac.ir/article_75941.html

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

10.30497/IFR.2021.240714.1611 OPEN ACCESS 20.1001.1.22518290.1400.11.1.7.5

دو فصلنامه علمی «تحقیقات مالی اسلامی»، سال یازدهم، شماره اول (پیاپی ۲۱)، پاییز و زمستان ۱۴۰۰

مقاله پژوهشی، صص. ۱۹۳-۲۲۶

تبیین الگوی عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران

احسان ذاکرنیا *

علی صالح‌آبادی **

حسین حسن‌زاده سروستانی ***

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۰۷

مقاله برای اصلاح به مدت ۲۷ روز نزد نویسندگان بوده است.

چکیده

تأمین مالی پروژه‌ای یکی از رویکردهای مهم و کاربردی در کشورهای توسعه‌یافته و درحال‌توسعه است و بسیاری از پروژه‌های متوسط و بزرگ مقیاس در دنیا با استفاده از این رویکرد اجرایی می‌شوند. این رویکرد به‌صورت واقعی در کشور جمهوری اسلامی ایران نتوانسته نتیجه‌ساز شود و یکی از علل اصلی این عدم توفیق، ضعف شناخت و تبیین الزامات و ابعاد این شیوه است. به علت بانک محور بودن اقتصاد ایران، به‌نظر می‌رسید بهترین نقطه برای شروع و تمرین این شیوه تأمین مالی بانک‌ها باشند که در این زمینه گام برداشته و بخشی هرچند کوچک از منابع خود را به این روش اختصاص دهند. بدین‌منظور در این مقاله کوشیده شد ضمن شناخت بهتر موضوع، مجموعه عوامل اصلی مؤثر بر تحقق الگوی تأمین مالی پروژه‌ای در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران با بررسی نسبتاً جامع منابع علمی برشماری شده و سپس جهت استخراج مدل با استفاده از روش تحلیل مضمون و بهره‌گیری از نظرات خبرگان و ادبیات پژوهش، تحلیل نسبتاً عمیقی صورت گرفت و در مجموع ۲۰۷۲ مضمون پایه استخراج شد و با سنجش و بازآرایی این عوامل الگوی عملیاتی تأمین مالی پروژه در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران استخراج گردید.

واژگان کلیدی

تأمین مالی؛ تأمین مالی پروژه‌ای؛ بانک؛ ابزارهای تأمین مالی؛ تحلیل مضمون.

طبقه‌بندی JEL: G21, G31, G32, Z12.

* دانش‌آموخته دکتری مدیریت مالی، گروه مالی، دانشکده معارف اسلامی و مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران (نویسنده مسئول) 0000-0002-5329-1716 ehsanzakernia@isu.ac.ir

** دانشیار گروه مالی، دانشکده معارف اسلامی و مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران 0000-0003-1839-774X salehabadi@isu.ac.ir

*** استادیار گروه مالی، دانشکده معارف اسلامی و مدیریت، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران 0000-0001-9018-2108 h.hasanzadeh@isu.ac.ir

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه

جهت تحقق عملی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و ارتقای سطح اقتصادی کشور به سطح مطلوب، نیازمند فراهم‌سازی بسترهای موردنیاز و ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، جدیت و تلاش در راستای تحقق این مهم هستیم. یکی از مهم‌ترین راه‌های پیشرفت اقتصادی پیاده‌سازی پروژه‌ها در حوزه‌های مختلف است که تحقق این مهم نیازمند تأمین مالی است که در مورد پروژه‌ها به‌خصوص پروژه‌های بزرگ‌مقیاس از رویکرد تأمین مالی پروژه‌ای استفاده می‌شود. تأمین مالی پروژه‌ای دارای قواعد و بازیگران خاص خود هست که جهت موفقیت آن، همه بازیگران باید وظایف مشخص و معلومی را به‌صورت کارا انجام دهند.

با توجه به بانک محور بودن اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (تأمین مالی حدود ۸۰ درصد طرح‌ها توسط بانک‌ها) و حجم بالای منابع انباشت شده در شبکه بانکی یکی از مهم‌ترین بازیگران در تأمین مالی پروژه‌ای، بانک‌ها هستند درنتیجه اهمیت پرداختن به نقش و جایگاه بانک در تأمین مالی پروژه‌ای و ارائه الگوی عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای به‌طور کامل آشکار بوده و لذا لازم است طی یک پژوهش کاربردی با توجه به اقتضائات و زیرساخت‌های کشور، الگوی عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای در جمهوری اسلامی ایران استخراج گردد که این مقاله به دنبال آن است.

ازیک‌طرف وجود سیستم‌های ناکارآمد سنتی تأمین مالی و از طرف دیگر کسری بودجه متوالی دولت‌ها به دلیل شرایط و شدت مناقشات سیاسی بین‌المللی، همواره آن‌ها را در اجرای کامل و سریع این پروژه‌ها ناتوان ساخته است (مهرآرا و دیگران، ۱۳۸۹، ص. ۲۰۷). ازاین‌رو، تأمین مالی پروژه‌ای توسط مؤسسات مالی، بانک‌های داخلی و بخش خصوصی اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند.

تأمین مالی پروژه‌ای یکی از روش‌های تخصصی، متداول و راهگشا در سطح دنیا جهت حل معضل مذکور و تأمین مالی پروژه‌ها براساس ویژگی ذاتی خود پروژه‌ها است و می‌تواند راهکاری مناسب در راستای تحقق عملی سیاست‌های اقتصادی مقاومتی باشد.

در این مقاله هدف محققین کمک به‌نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران از طریق ارائه الگوی عملیاتی از پالایش اولیه تا ارزیابی و تنظیم روابط قراردادی و تأمین مالی و

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

درنهایت نظارت و کنترل تا اعمال سیاست خروج است و به علت اکتشافی بودن موضوع پژوهش فاقد فرضیه اولیه هست.

مقاله حاضر به لحاظ موضوعی بدیع بوده و تحقیقات دیگر غالباً به بررسی قابلیت استفاده و تشابه برخی ابزارها با تأمین مالی پروژه‌ای یا چیستی کلیات تأمین مالی پروژه‌ای پرداخته، ولی در این مقاله به‌طور مشخص به موضوع پیاده‌سازی عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای در یک‌نهاد مالی تخصصی مانند بانک پرداخته شده است. به‌بیان‌دیگر پس از تبیین مزایا و مدل‌ها و ابزارهای بالقوه تأمین مالی پروژه‌ای، لازم است این الگو در یکی از نهادهای مالی به‌صورت عملیاتی تبیین شود تا قابلیت استفاده داشته باشد که در تحقیقات گذشته آورده نشده و عمدتاً به بیان مقدمات و مباحث کلی بسنده شده است.

مقاله حاضر به‌طور مشخص به مراحل و الزامات پیاده‌سازی تأمین مالی پروژه‌ای در مرحله پیش و پس از تأمین مالی و از ابعاد مختلف موضوع شامل ارزیابی، مدیریت ریسک، کنترل و نظارت و... می‌پردازد. الگوی عملیاتی جهت چگونگی انتخاب طرح‌های دارای صلاحیت برخورداری از شیوه تأمین مالی پروژه‌ای و الزامات مدیریتی و نظارتی و قراردادی و زیرساخت‌های قانونی و آیین‌نامه‌ای بانکی، جهت پیاده‌سازی طرح‌های منتخب در نظام بانکی کشور و کیفیت پیاده‌سازی آن با توجه به ابزارها، نهادها و زیرساخت‌های موجود در کشور ارائه می‌شود که تاکنون در سیستم بانکی کشور موجود نبوده و در تحقیقات گذشته نیز از این زاویه به موضوع پرداخته نشده و در صورت توفیق می‌تواند مورداستفاده صنعت و بانک جهت برطرف کردن نیازهای کشور به‌خصوص در زمینه پروژه‌های بزرگ‌مقیاس قرار گیرد.

این مقاله در بخش‌های زیر ساماندهی شده است:

- بخش اول: مقدمه و تبیین مسأله؛
- بخش دوم: پیشینه تحقیق؛
- بخش سوم: ادبیات و مبانی پژوهش؛
- بخش چهارم: روش تحقیق؛
- بخش پنجم: تجزیه‌وتحلیل نظرات خبرگان و یافته‌های تحقیق؛

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

- پایان نیز جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و الگوی عملیاتی و ارائه پیشنهادهای پژوهشی آتی بیان می‌شود.

۱. پیشینه تحقیق

تقوی (۱۳۹۶) در رساله دکتری با عنوان «طراحی روش تأمین مالی ساختاریافته پروژه‌های زیربنایی حمل‌ونقل با لحاظ راهکارهای ارتقاء سطح اعتباری متناسب با آموزه‌های فقه امامیه»، با به‌کارگیری روش تحقیق اجتهاد چندمرحله‌ای و متناسب با قوانین و مقررات ناظر بر سرمایه‌گذاری در حوزه زیربناهای حمل‌ونقل، به شناسایی ابزارها و روش‌های تأمین مالی مناسب برای طرح‌های زیربنایی حمل‌ونقل پرداخته است.

عسکری، کریمی‌ریزی و مصطفوی‌ثانی (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی بر مبنای الگوی تسهیم ریسک از طریق انتشار صکوک استصناع توسط دولت»، به تبیین مدل و پتانسیل‌های صکوک استصناع جهت بهره‌گیری در تأمین مالی پروژه‌ای پرداخته‌اند.

کارگر مطلق (۱۳۹۶) در رساله دکتری با عنوان «امکان‌سنجی و الزامات فقهی، حقوقی و اقتصادی شیوه تأمین مالی پروژه‌محور در قراردادهای بالادستی صنعت نفت‌وگاز»، به بررسی شیوه تأمین مالی پروژه‌محور با بهره‌گیری از پتانسیل‌های بازار پول و سرمایه و شرکت‌ها و صندوق‌های سرمایه‌گذاری پرداخته و مناسب‌ترین مدل قراردادی جهت اجرای این شیوه را مدل مشارکت در تولید شناسایی نموده و الزامات فقهی و شرعی آن را بیان کرده است.

اشعریون قمی‌زاده و تاجمیر ریاحی (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی مقایسه‌ای روش تأمین مالی پروژه‌های انرژی براساس تلفیق اوراق استصناع- قرارداد BLT[1] اوراق استصناع»، به ارائه راهکار عملیاتی جهت تأمین مالی پروژه‌های بزرگ‌مقیاس حوزه انرژی پرداخته‌اند. این تحقیق در مرحله اول با گردآوری نظرات خبرگان به تعیین معیارهایی متناسب با وضعیت اقتصادی و شرایط پروژه‌های انرژی در جمهوری اسلامی ایران پرداخته است و سپس به‌وسیله این معیارها و بر مبنای مقایسات زوجی روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) به رتبه‌بندی دو روش اوراق استصناع مستقل و تلفیق اوراق

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

استصناع و قرارداد BLT پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشانگر این است که از منظر خبرگان ۵ معیار ریسک بازپرداخت، ریسک ساخت، شرایط محیطی، ریسک عملکردی ویژگی پروژه به ترتیب مهم‌ترین عوامل انتخاب روش تأمین مالی در بخش انرژی هستند و از منظر خبرگان تلفیق اوراق استصناع و قرارداد BLT مقدم بر اوراق استصناع مستقل در تأمین مالی پروژه‌های بخش انرژی است.

حسینی و داودیان (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان «اولویت‌بندی روش‌های تأمین مالی پروژه‌های پالایشگاهی در ایران»، روش‌های مشارکت در سود و روش BOT[۲] و روش مشارکت در تولید را براساس تحلیل خود با استفاده از تکنیک تاپسیس پیشنهاد داده‌اند.

فدایی و صفایی (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان «صکوک ترکیبی استصناع–اجاره به‌شرط تملیکی ابزاری برای تأمین مالی پروژه‌های شهرداری‌ها»، به بررسی امکان استفاده از ابزار تأمین مالی مذکور در قالب تأمین مالی پروژه‌ای پرداخته‌اند.

حدادی، موسویان، حدادی و فکری (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی انتشار صکوک پروژه‌محور در بخش بالادستی نفت ایران»، به بررسی انواع روش‌های تأمین مالی از طریق صکوک در صنعت نفت پرداخته‌اند. با توجه به قابلیت‌های فراوان ابزارهای مالی اسلامی ازجمله سازگاری با سیستم بانکداری غیربهوی، ایجاد قابلیت جذب منابع مالی از کشورهای اسلامی و تأمین منابع مالی با پشتوانه دارایی‌های پروژه هدف این تحقیق که به روش تحلیلی توصیفی انجام شده است ارزیابی انتشار صکوک پروژه محور در بخش بالادستی نفت ایران و در راستای نزدیک شدن به خواسته‌های برنامه پنجم توسعه در بخش بالادستی صنعت نفت است.

کشتیبان، حدادی، فکری و حدادی (۱۳۸۸) در مقاله‌ای با عنوان «تأمین مالی پروژه محور از نگاه بانک‌های ایرانی، فرصت یا تهدید»، به بررسی نقش نظام بانکی در اجرای پروژه‌های زیرساختی در قالب تأمین مالی پروژه محور پرداخته‌اند.

بودی، کین و مارکوس[۳] (۲۰۱۳م) نیز در مقاله‌ای با عنوان «شناسایی و اندازه‌گیری ریسک در پروژه‌های ساخت بهره‌برداری و انتقال؛ رویکرد چندجانبه جهت مدل‌سازی ریاضی و مالی[۴]» به بررسی راه‌های اندازه‌گیری ریسک در مدل تأمین مالی BOT پرداخته‌اند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

هاینز و کلیمیر[۵] (۲۰۱۲م) در پژوهشی با عنوان «ریسک سیاسی، تأمین مالی پروژه‌ای و مشارکت بانک‌های توسعه‌ای در وام‌های سندیکایی[۶]»، در مطالعه ۶۴ کشور جهان به این نتیجه رسیدند که هرچقدر میزان ریسک سیاسی بیشتر شود میزان تأمین مالی پروژه‌ای با عاملیت بانک‌های توسعه‌ای بیشتر می‌شود.

فارستر و کالپ[۷] (۲۰۰۹م) در مقاله‌ای با عنوان «تکنیک‌های تأمین مالی ساختاریافته در تأمین مالی پروژه محور نفت‌وگاز»، در ابتدا به بررسی نقش و حجم صنعت نفت‌وگاز در بازار تأمین مالی پروژه‌محور دنیا و نیز بیان انواع روش‌های تأمین مالی پرداخته است. محققین با اشاره به مشکلات نهادی، ساختاری و مقرراتی بانک‌ها و ضرورت مدیریت مؤثر و انتقال ریسک به سایر سرمایه‌گذاران و... بهره‌گیری از این ابزارهای مالی برای تأمین مالی پروژه‌ها را بسیار کارا، مفید و مؤثر دانسته و تأکید دارند که این روش ضمن توانایی کاهش ریسک از بانک‌ها، می‌تواند منابعی را در اختیار مجریان پروژه‌ها قرار دهد که در روش‌های سنتی، تحقق این امر ممکن نبوده است.

رضوی (۲۰۰۷م) در کتابی با عنوان «تأمین مالی پروژه‌های انرژی در کشورهای درحال‌توسعه»، به بررسی و تشریح روش‌های تأمین مالی از طریق منابع دولتی و خصوصی پرداخته و راهنمایی‌هایی برای استفاده از این ابزارها در تأمین مالی پروژه‌های بالادستی و پایین‌دستی نفت‌وگاز و همچنین پروژه‌های تولید، انتقال و توزیع برق ارائه نموده است. منابعی که موردبررسی قرارگرفته عبارتند از: مؤسسات چندجانبه بین‌المللی، بانک‌های توسعه منطقه‌ای، صندوق‌های مشترک، مؤسسات ضمانت و اعتبار و بازار سرمایه تجاری. سپس اصول راهنما در مورد تهیه بسته تأمین مالی موفق ارائه گردیده و مباحثی پیرامون روش‌های تحلیل محیط تجاری، توجیه‌پذیری مالی و اقتصادی، ساختار تأمین مالی و مباحث زیست‌محیطی پروژه‌های برق، نفت‌وگاز ارائه‌شده و نمونه‌های موفقی از طرح‌های بزرگ بالادستی نفت‌وگاز در کشورهای مختلف جهان را بررسی می‌نماید.

فبوزی، دیوس و چودری[۸] (۲۰۰۶م) در کتابی با عنوان «مقدمه‌ای بر تأمین مالی ساختاریافته[۹]»، به معرفی چیستی تأمین مالی ساختاریافته و ارائه نکات فنی و عملیاتی در خصوص فرآیند تبدیل به اوراق بهادار سازی دارایی‌ها می‌پردازند. در این کتاب تأمین

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مالی پروژه‌ای به‌عنوان یکی از روش‌های پرکاربرد تأمین مالی ساختاریافته به‌خصوص در سطح پروژه‌های کلان و زیرساختی معرفی می‌گردد.

یسکوب[۱۰] (۲۰۰۲م) در کتابی با عنوان «اصول تأمین مالی پروژه‌ای[۱۱]»، به تبیین مفاهیم و تعاریف و مبانی تأمین مالی پروژه‌ای پرداخته و به بررسی مخاطرات سیاسی، تجاری و اقتصادی موجود در این شیوه از تأمین مالی پرداخته و راهکارها و ابزارهای پوشش و مدیریت این نوع مخاطرات را ارائه می‌دهد. در پایان با استفاده از ورودی‌های اطلاعاتی مالی طرح، به الگوسازی مالی و ارزیابی طرح می‌پردازد.

از مجموع یافته‌های انجام شده در تقویت ادبیات مقاله حاضر و مفهوم‌شناسی جهت استخراج مدل عملیاتی استفاده می‌شود. در تحقیقاتی گذشته عمدتاً تأکید بر روی قابلیت‌های برخی ابزارهای خاص مانند صکوک استصناع و قرارداد BOT و... شده و به بررسی یک ابزار خاص و کیفیت انطباق آن با تأمین مالی پروژه‌ای پرداخته‌شده که در جای خود مفید است.

۲. ادبیات و مبانی نظری پژوهش

در این بخش مفاهیم پایه‌ای و پیشینه پژوهش تبیین می‌شود.

۲-۱. مفاهیم پایه

۲-۱-۱. تأمین مالی

تأمین مالی به فرآیند تمرکز منابع مالی یا سرمایه‌ای به‌صورت میان‌مدت و بلندمدت اطلاق می‌گردد (شبانی، ۱۳۸۶).

۲-۱-۲. تأمین مالی ساختاریافته

روش‌های تأمین مالی ساختاریافته یا ساخت‌یافته در اقتصاد دارای روش‌های متعددی است. تأمین مالی ساختاریافته واژه‌ای است که طیف وسیعی از محصولات و مبادلات بازارهای مالی را در برمی‌گیرد. اگرچه مرسوم است که دانش مالی ساختاریافته را مترادف با تکنیک تبدیل به اوراق بهادار کردن یا اوراق بهادارسازی در نظر می‌گیرند، این حوزه محصولات ساختاریافته دیگری چون ابزارهای مشتقه اعتباری، تأمین مالی پروژه و سایر

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مبادلات مالی پیچیده را شامل می‌شود. تأمین مالی ساختاریافته نقش مهم و انکارناپذیری را در بازارهای مالی عصر حاضر ایفا می‌کند (Fabozzi, Davis & Choudhry, 2006, p. 11). تأمین مالی ساختاریافته یک ابزار مهندسی مالی قابل‌انعطاف است، به این معنی که تکنیک‌های به‌کاررفته تأمین مالی ویژه‌زمانی که نیازمندی‌های بانی[۱۲] یا مالک[۱۳] یک دارایی در ارتباط با تأمین وجه، نقدشوندگی، انتقال ریسک و...، با محصولات یا ابزارهای موجود و در دسترس مرتفع نمی‌شوند. ازاین‌رو، برای برآورده ساختن این نیازمندی‌ها، لازم است محصولات و تکنیک‌های موجود مهندسی شوند تا از این طریق به یک محصول یا یک فرآیند سفارشی[۱۴] تبدیل گردند» (Fabozzi, Davis & Choudhry, 2006, p. 14).

مهم‌ترین دلیل ایجاد روش تأمین مالی ساختاریافته این است که اغلب سرمایه‌گذاری‌هایی که براساس این روش انجام‌شده‌اند قابلیت اجرایی به‌وسیله روش‌های رایج را ندارند. به‌عبارت‌دیگر روش تأمین مالی ساختاریافته گامی است در جهت کمک به متولیان و سرمایه‌گذاران پروژه تا اطمینان حاصل کنند که ریسک‌های پروژه به اشخاصی که در پروژه مشارکت دارند و توانایی مدیریت ریسک را دارند تخصیص یابد. این مسأله می‌تواند به کاهش هزینه تأمین مالی بینجامد. همچنین تأمین مالی ساختاریافته به متنوع شدن منابع تأمین مالی کمک می‌کند (مدنی‌فرد و فطانت‌فرد، گودرزی،۱۳۹۷).

۲-۱-۳. تأمین مالی پروژه‌ای

اگرچه در ادبیات تجاری، مالی و حقوقی واژه تأمین مالی پروژه‌ای اصطلاح متعارفی است، باوجوداین، تعریف صریح قانونی موردتوافق همه در رابطه با این اصطلاح وجود ندارد (Benoit, 1996). تأمین مالی پروژه‌ای به بدهی بدون حق رجوع یا با حق رجوع محدود اشاره دارد، ازاین‌رو به مفهوم تأمین بدهی پروژه‌ای است (Pollio, 1998). تأمین مالی یک واحد اقتصادی به‌گونه‌ای‌که در آن وام‌دهنده به جریانات نقدی ناشی از عملیات واحد اقتصادی و دیگر دارایی‌های واحد اقتصادی به‌عنوان تضمین بازپرداخت وام پروژه توجه می‌نماید. در حقیقت این روش، روش تأمین مالی غیرترازنامه‌ای متکی بر مزیت عملیاتی پروژه است (هیبتی و احمدی، ۱۳۸۸، ص. ۹۳). تأمین مالی پروژه‌ای در اصطلاح

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مجموعه از تکنیک‌ها است که به‌کار بسته می‌شوند تا منابع و تعهدات عظیم مالی را جهت یک آینده قابل پیش‌بینی جذب کنند (Fight, 2006, p. 2).

۲-۲. نکات اصلی تعاریف مختلف تأمین مالی پروژه‌ای

پس از ملاحظه چند تعریف فوق می‌توان موارد ذیل را به‌عنوان نکات اصلی تعریف برشمرد:

۱. استقلال هویت پروژه و دارایی‌های پروژه از صاحبان پروژه؛
۲. عدم حق رجوع و یا حق رجوع محدود وام‌دهندگان به بانیان پروژه؛
۳. تکیه وام‌دهندگان به جریانات نقدی و دارایی‌های پروژه؛
۴. حصول اطمینان از بازپرداخت اقساط صرفاً از محل درآمدهای پروژه؛
۵. پوشش جریانات ورودی حجیم در سال‌های اول بهره‌برداری و دوره کوتاه بازگشت سرمایه؛
۶. لزوم ارزیابی جامع پروژه و برخورداری از توجیه اقتصادی و مدیریت ریسک مناسب؛
۷. جبران مشارکت در ریسک‌های پروژه با بازده بیشتر؛
۸. استقلال شرکت پروژه‌ها از شرکت مادر و خودگردان بودن شرکت پروژه؛
۹. روش تأمین مالی غیرترازنامه‌ای[۱۵] و متکی بر مزیت عملیاتی پروژه؛
۱۰. امکان ایجاد سطح بالای بدهی و زمان عمدتاً طولانی بازپرداخت بدهی.

۲-۳. تعریف محقق

«تأمین مالی پروژه‌ای، یک روش خودگردان و غیرترازنامه‌ای برای پروژه‌های برخوردار از توجیه اقتصادی، فنی و مدیریت ریسک مناسب است که مبتنی‌بر ساختار مالی پروژه بوده و هویت پروژه از هویت بانیان پروژه مستقل بوده و تأمین‌مالی‌کنندگان فاقد حق رجوع یا دارای حق رجوع محدود به بانیان پروژه هستند. بازگشت بدهی‌ها و سرمایه مورداستفاده در تأمین منابع مالی، از محل جریان نقدینگی ایجادشده در پروژه تأمین می‌گردد و ساختار آن متشکل از تعدادی موافقت‌نامه و قرارداد میان شرکت پروژه با تأمین‌مالی‌کنندگان، بانیان پروژه و دیگر ذی‌نفعان (به‌صورت یک واحد اقتصادی) است».

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۲-۴. تمایز تأمین مالی پروژه‌ای با تأمین مالی شرکتی و سایر روش‌های تأمین مالی

در خصوص وجوه تمایز تأمین مالی پروژه‌ای با دیگر روش‌های تأمین مالی می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- مطابق تعریف در تأمین مالی پروژه‌ای به‌وجودآمدن یک مؤسسه مستقل قانونی برای مالکیت دارایی‌ها ضروری است و چون شرکت پروژه ازنظر قانونی مستقل است، در صورت نکول وام خطری حامیان پروژه را تهدید نمی‌کند (نظرزاده و کسرایی، ۱۳۹۵).
- در مقایسه با تأمین مالی شرکتی، تأمین مالی پروژه‌ای از زمان طولانی‌تری در بازپرداخت بدهی‌ها برخوردار است. دلیل عمده این امر را تا حدزیادی می‌توان در توانایی مطابقت شرایط تأمین مالی با توانایی پروژه‌ها در ایجاد جریان‌های نقدی بلندمدت دانست.
- وثیقه‌های لازم برای تأمین مالی پروژه‌ای اموال پروژه است، این در حالی است که در تأمین مالی شرکتی، اموال وام‌گیرنده به‌عنوان وثیقه قرار می‌گیرد (مدنی‌فرد و فطانت‌فرد، گودرزی، ۱۳۹۷).
- تأمین مالی پروژه‌ای از توان مالی شرکت‌ها نمی‌کاهد اما تأمین مالی شرکتی، توان مالی و انعطاف‌پذیری آن‌ها را کاهش می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر بدهی ناشی از دریافت وام در ترازنامه شرکت ثبت می‌شود. بدین‌ترتیب قدرت دریافت وام مجدد محدود می‌گردد ولی در تأمین مالی پروژه‌ای این‌چنین نیست (کشتیبان، حدادی، فکری و حدادی، ۱۳۸۸، ص. ۳۹۸).
- متغیّرهایی که هنگام تأمین مالی شرکتی موردتوجه قرار می‌گیرد توان مالی شرکت وام‌گیرنده، سوددهی آن و میزان اقبال مشتریان به این شرکت است. اما در تأمین مالی پروژه‌ای، جریان نقدینگی آینده‌ای که از پروژه ناشی خواهد شد در نظر گرفته می‌شود.
- اهرم اساسی برای وام‌دهندگان در تأمین مالی پروژه‌ای، جریان نقدینگی پروژه است، اما در تأمین مالی شرکتی ترازنامه شرکت وام‌گیرنده ملاک است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

- تأمین مالی شرکتی برای شرکت‌های دارای رتبه اعتباری بالا بسیار مطلوب است زیرا ترازنامه قوی این شرکت‌ها می‌تواند روند دریافت وام را تسهیل کند ولی در تأمین مالی پروژه‌ای این‌چنین نیست (مدنی‌فرد و فطانت‌فرد، گودرزی، ۱۳۹۷).

۳. روش تحقیق

براساس ماهیت ذاتی تحقیق از نوع توصیفی- تحلیلی و گونه کیفی بوده و براساس هدف از نوع تحقیقات کاربردی - توسعه‌ای است. براساس نحوه گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات پیمایشی است (خاکی، ۱۳۸۴، ص. ۷۳). قلمرو موضوعی تحقیق در حوزه تأمین مالی پروژه‌ای در ایران است. به علت ماهیت تخصصی موضوع تحقیق و نیاز به اشراف و تخصص بالا در افرادی که از آن‌ها أخذ نظر صورت می‌گیرد. مقاله حاضر دارای جامعه آماری کلان نبوده و فقط جامعه آماری خبرگانی دارد که دارای تخصص و صلاحیت ویژه در حوزه تأمین مالی پروژه‌ای باشند. نمونه‌گیری نیز به طریق غیرتصادفی و انتخابی به روش گلوله برفی صورت خواهد پذیرفت. در این تحقیق از روش‌های کیفی و به‌طور خاص از روش تحلیل مضمون استفاده می‌گردد. مزیت‌های روش‌های کیفی و سنجش خود مؤلفه به‌جای مؤلفه‌های کمی‌جایگزین باعث ترجیح روش‌های کیفی در این‌تحقیق شده است، به‌علاوه محدودیت‌های زیر نیز در این انتخاب مؤثر بوده‌اند:

- نبود داده آماری و دشواری گردآوری و أخذ اطلاعات به‌دلیل کم کار شدن روی موضوع؛
- تعداد کم خبرگان مسلط به این موضوع؛
- نبود نمونه و تجربه عملی اجرا شده در کشور.

قلمرو موضوعی تحقیق در حوزه تأمین مالی پروژه‌ای در بانک‌های نظام بانکداری بدون ربای جمهوری اسلامی ایران و در برهه زمانی حاضر است.

۳-۱. تحلیل جمعیت‌شناختی خبرگان

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افرادی که به‌منظور استخراج مدل عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از روش تحلیل مضمون از

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

نظرات آنها استفاده‌شده، از لحاظ جنسیت، میزان تحصیلات و میزان سوابق اجرایی در نظام پولی و مالی و سرمایه‌ای کشور و نوع فعالیت آن‌ها بدین‌صورت است. در مجموع نظرات ۳۰ نفر خبره أخذ گردید که ۲ نفر از خبرگان زن و ۲۸ نفر مرد هستند. ۱۵ نفر مدرک تحصیلی دکتری ۱۲ نفر مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و ۳ نفر کارشناسی در رشته‌های مالی و اقتصاد و رشته‌های مرتبط داشتند. به لحاظ سوابق کاری ۶ نفر سابقه کاری بیش از ۳۰ سال و ۱۵ نفر سابقه بین ۲۰-۳۰ سال و ۴ نفر سابقه بین ۱۵-۲۰ سال و ۵ نفر سابقه کمتر از ۱۵ سال داشتند. این افراد از مدیران ارشد بانک‌ها و اساتید دانشگاه و متخصصین حوزه تأمین مالی داخلی و بین‌الملل کشور انتخاب شده‌اند.

۳-۲. روش‌های گردآوری داده‌ها

- روش میدانی (ابزارهای روش میدانی: مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه)؛
- روش کتابخانه‌ای (ابزارهای روش کتابخانه‌ای: اسناد و مدارک، سایت‌های معتبر اینترنتی، فیش‌برداری).
- بررسی کتاب‌ها و مقاله‌ها (داخلی و خارجی).
- مصاحبه با خبرگان.

در مقاله حاضر پس از بررسی نسبتاً جامع بیش از ۴۰۰ منبع[۱۶] و اهم ریسک‌های مؤثر بر تأمین مالی پروژه‌ای در مطالعات گوناگون برشماری شده و پس از استخراج عوامل اولیه، جهت تأیید اعتبار و تکمیل آن‌ها به خبرگان تأمین مالی مراجعه شده و از طریق پرسشنامه، این عوامل اولویت‌بندی شده و ارتباطات درونی آنها استخراج گردیده است.

۳-۳. روش تحلیل داده‌ها

۳-۳-۱. تحلیل مضمون[۱۷]

تحلیل مضمون شیوه‌ای در روش پژوهش کیفی است که بر شناسایی، تحلیل و تفسیر الگوی معانی داده‌های کیفی تمرکز دارد. مضمون یا تِم Theme عنصر کلیدی در این روش است. مضمون‌ها پُرارزش‌ترین واحدهایی هستند که در تجزیه‌وتحلیل محتوا باید

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مدنظر قرار گیرند و منظور از مضامین معنای خاصی است که از یک کلمه یا جمله یا پاراگراف مستفاد می‌شود. این مضمون‌ها فضای خاص و مشخصی را اشغال نمی‌کنند، چون یک جمله ممکن است چند مضمون داشته باشد و یا چند پاراگراف متن، ممکن است فقط یک مضمون داشته باشد.

تحلیل مضمون، فرآیندی برای تحلیل اطلاعات کیفی است، این روش، صرفاً یک روش کیفی همانند دیگر روش‌ها نیست بلکه فرآیندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی به‌کار رود. از تحلیل مضمون می‌توان به‌خوبی برای شناخت الگوهای موجود در داده‌های کیفی استفاده کرد. این روش، مهارت‌های اساسی موردنیاز برای بسیاری از تحلیل‌های کیفی را فراهم می‌کند (Holloway & Toder, 2003).

تحلیل مضمون روشی برای تعریف، تحلیل و گزارش‌دهی الگوهایی (مضامین) درون داده‌ها است. در کمترین کاربرد، این روش مجموعه داده‌های شما را به شکل جزئی و دقیق سازماندهی و توصیف می‌نماید. این روش به‌طور متناوب کاری فراتر از سازماندهی و توصیف انجام می‌دهد و جنبه‌های مختلف عناوین پژوهشی را مورد تفسیر قرار می‌دهد (Braun & Clark, 2006, p. 79).

به‌طورکلی، تحلیل مضمون، روشی است برای:

- ✓ دیدن متن؛
- ✓ برداشت و درک مناسب از اطلاعات ظاهراً نامرتبط؛
- ✓ تحلیل اطلاعات کیفی؛
- ✓ مشاهده نظام‌مند شخص، تعامل، گروه، موقعیت، سازمان یا فرهنگ؛
- ✓ تبدیل داده‌های کیفی به داده‌های کمی (Boyatzis, 1998).

استرلینگ معتقد است با تحلیل مضامین، شبکه‌ای از مضامین ایجاد می‌شود و درنهایت، با تحلیل آن‌ها، مفاهیم کلیدی، استخراج و مدل، تبیین می‌گردد (Attride-Stirling, 2001).

مضمون یا تم[۱۸]، بیانگر چیز مهمی در داده‌ها در رابطه با سؤالات تحقیق است و تا حدی معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

(Braun & Clark, 2006, p. 88). مضمون الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازماندهی مشاهدات و حداکثر به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده موردبررسی می‌پردازد (Boyatzis, 1998, p. 4). به‌طورکلی، مضمون، ویژگی تکراری و متمایزی در متن است که به نظر پژوهشگر نشان‌دهنده درک و تجربه خاصی در رابطه با سؤال‌های تحقیق است (King & Horrocks, 2010, p. 150).

۳-۳-۱-۱. مراحل تحلیل مضمون

روش‌های مختلفی برای تحلیل مضمون وجود دارد که هریک از آن‌ها، فرایندهای خاصی را دنبال می‌کند. در این بخش، فرایند تحلیل مضمون در قالب سه مرحله، شش گام و بیست اقدام معرفی می‌شود. همان‌طور که در جدول (۱) آمده است فرایند کامل تحلیل مضمون را می‌توان به سه مرحله کلان تقسیم نمود: «تجزیه و توصیف متن»، «تشریح و تفسیر متن» و «ادغام و یکپارچه کردن مجدد متن». درحالی‌که همه این مراحل با تفسیر و تحلیل همراه است اما در هر مرحله از تحلیل، سطح بالاتری از انتزاع به دست می‌آید (Attride-Stirling, 2001). همچنین، این فرایند، فرایندی خطی نیست زیرا تحلیل مضمون، مستلزم فرایندی رفت و برگشتی در کل مجموعه داده‌هاست.

جدول (۱): فرایند گام‌به‌گام تحلیل مضمون و تحلیل شبکه مضامین

مرحله	گام	اقدام
تجزیه و توصیف متن	۱. آشنا شدن با متن	مکتوب کردن داده‌ها (در صورت لزوم)
		مطالعه اولیه و مطالعه مجدد داده‌ها
		نوشتن ایده‌های اولیه
	۲. ایجاد کدهای اولیه و کدگذاری	پیشنهاد چارچوب کدگذاری و تهیه قالب مضامین
		تفکیک متن به بخش‌های کوچکتر
		کدگذاری ویژگی‌های جالب داده‌ها
	۳. جستجو و شناخت مضامین	تطبیق دادن کدها با قالب مضامین
		استخراج مضامین از بخش‌های کدگذاشته متن
		پالایش و بازبینی مضامین

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مرحله	گام	اقدام
تشریح و تفسیر متن	۴. ترسیم شبکه مضامین	بررسی و کنترل همخوانی مضامین با کدهای مستخرج مرتب کردن مضامین
		انتخاب مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر
		ترسیم نقشه(های) مضامین
		اصلاح و تأیید شبکه(های) مضامین
	۵. تحلیل شبکه مضامین	تعریف و نام‌گذاری مضامین
		توصیف و توضیح شبکه مضامین
ترکیب و ادغام متن	۶. تدوین گزارش	تلخیص شبکه مضامین و بیان مختصر و صریح آن
		استخراج نمونه‌های جالب داده‌ها
		مرتبط کردن نتایج تحلیل با سؤال‌های تحقیق و مبانی نظری
		نوشتن گزارش علمی و تخصصی از تحلیل‌ها

منبع: (عابدی جعفری، تسلیمی، فقیهی و شیخ‌زاده، ۱۳۹۰، ص. ۱۷۸).

۳-۳-۲. شبکه مضامین

شبکه مضامین براساس یک‌رویه مشخص، مضامین زیر را نظام‌مند می‌کند:

۱. مضامین پایه[۱۹]: کدها و نکات کلیدی موجود در متن؛
۲. مضامین سازمان‌دهنده[۲۰]: مقولات به‌دست‌آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه؛
۳. مضامین فراگیر[۲۱]: مضامین عالی دربرگیرنده اصول حاکم بر متن به‌عنوان یک کل.

این مضامین به‌صورت نقشه‌های شبکه وب رسم می‌شوند که در آن مضامین برجسته هریک از این سه سطح همراه با روابط میان آن‌ها نشان داده می‌شود. شبکه مضامین به‌عنوان رویه‌ای برای تهیه مقدمات تحلیل یا ارائه نتایج پایانی تحلیل است (عابدی جعفری و تسلیمی، فقیهی و شیخ‌زاده، ۱۳۹۰، ص. ۱۷۰).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۳-۴. اعتباربخشی و روایی

اعتبارپذیری به واقعی بودن توصیف‌ها و یافته‌های پژوهش اشاره دارد و عبارت است از درجه اعتماد به واقعی بودن یافته‌ها برای شرکت‌کنندگان پژوهش و برای زمینه‌ای که این پژوهش در آن انجام شده است. به این معنا که آنچه در یافته‌ها و نتایج تحقیق از سوی پژوهشگر ذکر می‌گردد، همانی باشد که در نظر و ذهن پاسخ‌گو بوده است و در جهت رسیدن به این امر لینکلن و کوبا[۲۲] به مواردی، همچون تماس طولانی با محیط پژوهش، مشاهده مستمر، بررسی از زوایای مختلف، تبادل‌نظر با همتایان، تحلیل موارد منفی، کفایت مراجع و کنترل از سوی اعضا اشاره می‌کنند (حریری، ۱۳۸۵، ص. ۶۶).

بعد از استخراج مفاهیم و مقولات، لازم است محقق آن را ارزیابی کرده و کیفیت و اعتبار به‌دست‌آمده را موردبررسی قرار دهد. در پژوهش حاضر به‌منظور بررسی اعتبار و کیفیت روند و نتایج به‌دست‌آمده، از معیارهایی که برای تعیین اعتباریابی در پژوهش کیفی پیشنهاد کرده‌اند، استفاده شد. بدین‌منظور، برای اطمینان از دقت و صحت داده‌های حاصله، از راهبردهای ذیل استفاده شده است:

در مقاله حاضر ابتدا با بازبینی و مقایسه مستمر به اعتبار درونی دست یافتیم و پس‌ازآن با ارائه نتایج تحلیل به مصاحبه‌شوندگان، اعتبار بیرونی آن مورد تأیید قرار گرفت.

به‌عبارت‌دیگر اعتبار و روایی در مقاله حاضر نیز همانند آنچه در تحقیقات کیفی مرسوم است «با تأکید بر قابلیت اعتماد، اصالت داده‌ها، مربوط بودن، و موثق بودن» انجام می‌گیرد، به همین منظور سعی می‌شود از روش‌های مختلفی برای گردآوری اطلاعات استفاده شود تا با استفاده از ترکیب مصاحبه و تحلیل اسناد، موضوع از چند منظر گوناگون بررسی شود تا بتوان به یافته‌ها اعتماد بیشتری داشت. مسیر کسب اطلاعات و پردازش و تحلیل آنها نیز به‌طور دائمی و مشروح ثبت می‌شود تا فرآیندهای فکری حاکم بر کار پژوهش، قابلیت بازبینی را دارا باشد و دقت نتایج نیز قابل ارزیابی باشد. همچنین پژوهشگر تلاش می‌کند تا افزون‌بر «درگیری طولانی با طرح پژوهش (بیش از سه سال)» و «توصیف دقیق و عمیق»، پیشرفت کار گردآوری و تحلیل اطلاعات را مستمراً زیر نظر اساتید مربوط به انجام برساند تا افزون‌بر تدقیق بیشتر، همواره امکان اصلاح مراحل وجود داشته باشد. علاوه‌بر موارد مذکور که استحکام درونی تحقیق را موجب خواهد شد، این

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

روش دارای تدبیر خاص و منحصربه‌فردی درون خود به نام «مقایسه و سنجش مستمر» می‌باشد؛ به این شکل که پژوهشگر با انتخاب مورد نخست و جمع‌آوری و تحلیل داده‌های آن به مقوله‌هایی ابتدائی دست می‌یابد که ناپخته و خام، اما درعین‌حال راهنمایی برای ادامه پژوهش و انتخاب مورد بعدی است.

مقایسه و سنجش مستمر در مقاله حاضر به‌صورت مداوم و با حرکت رفت و برگشتی محقق به مفاهیم و مقوله‌ها قبلی ظهور یافته صورت می‌گیرد. به این شکل که ظهور هر «مفهوم جدید» و یا «مقوله جدید» با توجه به مفاهیم و مقوله‌ها قبلی شکل‌گرفته و در مقایسه با آنها خواهد بود. علاوه‌بر این مقایسه و سنجش مستمر «اصلاح» مفاهیم و مقوله‌ها قبلی را نیز به دنبال خواهد داشت.

به‌منظور اعتبارسنجی، یافته‌ها تحقیق با ادبیات گذشته مطابقت داده می‌شود. در مقاله حاضر این انطباق در دو مرحله صورت پذیرفت. در یک مرحله با استفاده از روش تحلیل مضمون یافته‌ها با ادبیات گذشته ترکیب گردید. نتایج ترکیب نشان می‌دهد که اصلاحات اساسی در یافته‌ها به وجود نیامد که نشان‌دهنده اعتبار گام‌های تحقیق در مراحل پیشین است. همچنین خروجی مدل در دور دوم روش دلفی به خبرگان ارائه گردید که به‌عنوان یک مدل عملیاتی مورد تأیید خبرگان واقع شد تا بدین‌وسیله اعتبار یافته‌های تحقیق افزایش یابد.

۴. تجزیه‌وتحلیل

۴-۱. آماده‌سازی داده‌ها

داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها تایپ و پیاده‌سازی شده و پس از پیاده‌سازی، به هریک از مصاحبه‌ها کد مصاحبه داده شد. جمع‌آوری داده‌های کیفی به‌صورت مصاحبه، عمده‌ترین بخش پژوهش را شامل می‌شود. هماهنگی زمان مصاحبه‌ها به دلیل مشغله‌های فراوان مشارکت‌کنندگان بسیار دشوار و زمان‌بر شد و مصاحبه‌ها طی بازه زمانی اردیبهشت ۱۳۹۹ تا بهمن ۱۳۹۹ صورت گرفت. در فرایند مصاحبه‌ها پژوهشگر به دلیل عدم همکاری تعدادی از مصاحبه‌شوندگان اولیه، مجبور شد افرادی دیگر را جایگزین کند. فرایند کار بدین‌صورت بود که ابتدا پژوهشگر با فرد مصاحبه‌شونده ارتباط گرفته و ضمن جلب

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

همکاری او، پیش از جلسه، پرسش‌های مصاحبه نیمه‌ساختاریافته را برای مصاحبه‌شونده ارسال می‌کرد تا مصاحبه‌شونده با آمادگی کامل در جلسه حضور داشته باشد. مصاحبه با قرار قبلی در محل کار مصاحبه‌شوندگان برگزار شده و هر مصاحبه، بسته به غنای مطالب و تسلط علمی و تجارب مرتبط مصاحبه‌شونده، بین یک تا سه ساعت زمان گرفته است و بعضاً برای بعضی افراد دو یا سه جلسه مختلف اختصاص داده شده است. همه مصاحبه‌ها توسط یک نفر صورت پذیرفت.

درمجموع ۴۰ مصاحبه با ۳۰ مصاحبه‌شونده انجام شد و درنهایت تمامی مصاحبه‌ها تحلیل شد. در انتخاب مصاحبه‌شوندگان ضمن رعایت اصل حساسیت نظری، سعی شده است اصل تنوع نیز رعایت شود؛ یعنی مصاحبه‌شوندگان در همه طیف‌های احتمالی آشنا با موضوع پژوهش حضور داشته باشند از سطوح مختلف بانک گرفته تا بازار سرمایه و بانک مرکزی و بخش خصوصی و حوزه تأمین مالی بین‌الملل تا از این رهگذر اطمینان نسبی جهت جمع‌آوری دانش موجود در کشور در موضوع پژوهش حاصل شود.

۴-۲. تحلیل داده‌ها

بعد از گردآوری داده‌ها که عمدتاً به شیوه مصاحبه بوده، مصاحبه‌ها پیاده‌سازی و بازخوانی و تحلیل شد. هدف این بود که *اولاً* پژوهشگر از فضای مصاحبه فاصله نگیرد تا بهتر بتواند دست به تحلیل و تفسیر بزند و *دوماً* با تحلیل هر مصاحبه بتوان تغییرات احتمالی را لازم را در پروتکل مصاحبه بعدی لحاظ کرد. اینکار افزون‌بر اینکه حساسیت نظری را ارتقا می‌دهد؛ هدف‌مندی در مصاحبه را افزایش می‌دهد و بر غنای مصاحبه‌ها افزوده و پژوهشگر را به‌سوی ظهور نظریه رهنمون می‌کند. همه مصاحبه‌ها و داده‌های کیفی توسط خود پژوهشگر جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر شده و داده‌های کیفی جمع‌آوری‌شده از مصاحبه‌ها با استفاده از کدگذاری باز، انتخابی و نظری تحلیل شده است. تجزیه‌وتحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار تحلیل کیفی داده‌ها MAXQDA (نسخه ۲۰۱۸م) انجام شده است.

۴-۳. کدگذاری باز و ظهور مضامین پایه

کدگذاری باز، نخستین مرحله از مراحل کدگذاری است و به معنای دقیق‌تر، سنگ بنای تحلیل را تشکیل می‌دهد و به همین دلیل اهمیت و حساسیت بالایی دارد. در کدگذاری

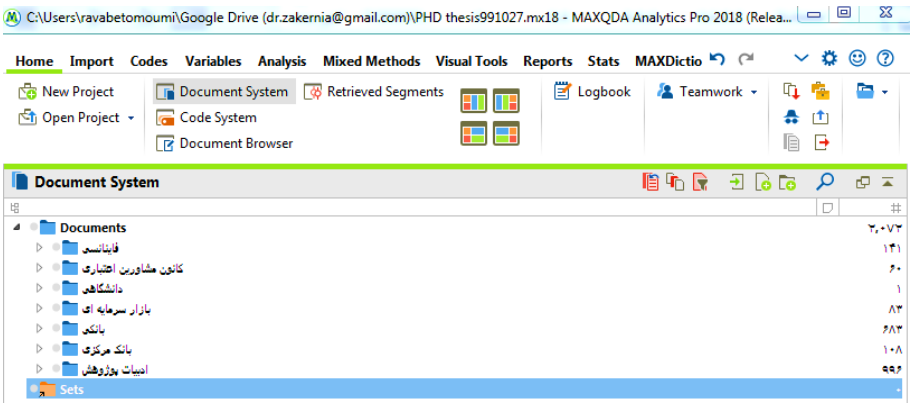
Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

باز پژوهشگر با توجه به سؤال‌های پروتکل مصاحبه وارد تحلیل متن می‌شود. برای کدگذاری باز، پژوهشگر ابتدا قطعه‌ای از متن را انتخاب کرده و در جدول قرار می‌دهد. در ادامه کلمه‌به‌کلمه و خط‌به‌خط متن را تحلیل می‌کند و کوچک‌ترین واحد معنایی در مصاحبه را که گمان می‌کند پاسخ به پرسش در نظر گرفته شده، به‌عنوان کد اولیه انتخاب و در ستون مربوط یادداشت می‌کنند. پژوهشگر در انتخاب کدهای بیشتر ترجیحاً از واژه‌های متن استفاده کرده، و دلیل آن نیز، توجه به بافت زبانی متن است. پژوهشگر فرایند یادشده را تا اتمام متون ادامه می‌دهد (Sturuess & Corbin, 1990, pp. 90-95).

پس از هر مصاحبه فرایند کدگذاری انجام شده و با اشباع نظری و تکرار در کدهای جدید فرایند جمع‌آوری داده‌ها متوقف گردید.

با توجه به روش تحقیق که تحلیل مضمون هست کدهای به‌دست‌آمده از تحلیل مصاحبه‌ها ۱۰۷۶ کد بود و کدهای حاصل از تحلیل ادبیات پژوهش ۹۹۶ کد و در مجموع ۲۰۷۲ کد باز جهت تحلیل استخراج گردید.

شکل (۱): تصویر خروجی نرم‌افزار MAXQDA از دسته‌بندی کلی کدهای تولید شده

منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۴. ظهور مضامین پایه و سازمان‌دهنده

در کدگذاری باز داده‌ها خُرد، شکسته و پاره‌پاره شده‌اند. در مرحله کدگذاری انتخابی داده‌های پراکنده حاصل از کدگذاری باز کنار یکدیگر قرار گرفته و باعث ظهور مضامین

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سازمان‌دهنده می‌شوند) مضامین سازمان‌دهنده از کنار هم قرار گرفتن کدها باز ظهور پیدا می‌کنند. کدهایی تشکیل یک مضمون سازمان‌دهنده را می‌دهند که وقتی در کنار هم قرار می‌گیرند، یکدیگر را تکمیل و مفهوم عمیق‌تر و انتزاعی‌تر را تولید نمایند. بنابراین، اصل مکمل بودن کدها مدنظر قرار گرفته و دسته‌هایی از کدهای باز در کنار یکدیگر مضامین سازمان‌دهنده را شکل می‌دهند. فرایند مقوله‌بندی به این‌گونه است که پژوهشگر باید تصمیم بگیرد که کدام کدها شبیه یا مکمل به هم به‌نظر می‌رسند یا حس می‌شوند و می‌توان آنها را در یک گروه قرارداد (سالدنا، ۱۳۹۵، ص. ۱۴). مضامین سازمان‌دهنده، همان ایده مفهومی است که کدهایی که باهم ارتباط و مشابهت دارند یکجا گرد هم می‌آورد (سالدنا، ۱۳۹۵، ص. ۱۵۹). محقق به‌صورت مستمر مضامین سازمان‌دهنده را پایش می‌کند تا مطمئن شود که تئوری در حال ظهور با داده‌ها تناسب دارد و به‌خوبی پیش می‌رود (Glaser, 2004, p. 15). لازم به توضیح است که برخی مضامین سازمان‌دهنده دارای چند لایه مضمون پایه هستند که تحت عنوان مضامین پایه مقدماتی تعریف شده‌اند. همچنین طی چندین مرحله ارزیابی و پایش کدها مضامین اصلی و فرعی در مقایسه با یکدیگر جابجا و جانمایی شده‌اند تا درنهایت بتوان به استقرایی جامع در خصوص ارکان مدل و جانمایی هر مضمون و نسبت مضامین با یکدیگر دست یابیم.

براساس تحلیل انجام شده، در مجموع چهار مضمون فراگیر و ۲۱ مضمون سازمان‌دهنده و ۲۰۴۷ مضمون پایه و پایه مقدماتی استخراج شد[۲۳].

۴-۵. ظهور مضامین فراگیر

در مرحله بعد با بررسی موشکافانه و تجزیه‌وتحلیل مضامین سازمان‌دهنده به استخراج مضامین فراگیر از در مضامین سازمان‌دهنده می‌پردازیم.

براساس تحلیل‌های فوق چهار مضمون فراگیر از دل مضامین سازمان‌دهنده به شرح نمودار (۱) قابل استخراج هستند.

نمودار (۱): مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر ظهور یافته در جریان تحقیق

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین فراگیر
مشکلات تأمین مالی و تأمین مالی پروژه‌ای در ایران	بسترشناسی موضوعی تأمین مالی پروژه‌ای در جمهوری اسلامی ایران
ضرورت تأمین مالی پروژه‌ای بانکی	

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین فراگیر
تعیین شاخص برای شروع این روش در سطح بانک	تعیین پیش‌شرط جهت پالایش اولیه طرح‌های صلاحیت‌دار
پیش‌شرط‌های شروع این روش در سطح پروژه	
برگزاری جلسه معارفه طرح	کارشناسی دقیق با رویکرد تأمین مالی پروژه و فراتر از روال فعلی
دریافت گزارش مطالعات اقتصادی به فراخور نیاز پروژه	
مطالعات کامل توسط امین بانک	
تهیه گزارشات جمع‌بندی جهت ارکان اعتباری و سرمایه‌گذاری بانک	
ملاحظات راهبردی در طراحی مدل	طراحی و اجرای مدل تأمین مالی پروژه‌ای براساس بررسی‌های انجام شده در مراحل کارشناسی
طراحی مناسب مدل حاکمیت شرکتی و شرکت داری	
نهادهای و اشخاص مکمل بانک	
انتخاب مدل سرمایه‌گذاری مشارکتی و جذاب برای بانک	
پوشش ریسک‌های برشماری شده از طریق ابزارهای مختلف در مراحل کارشناسی طرح	
اتصال بانک‌های اطلاعاتی	
اقدامات لازم در سطح بانک	
اصلاح ساختار و رعایت ملاحظات بانک‌ها	
استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه	
اقدامات لازم در سطح قانون‌گذاری	
اقدامات لازم در سطح حاکمیت	
الزامات سیستم کنترل و نظارت دقیق	
تعیین اصولی سیاست خروج	

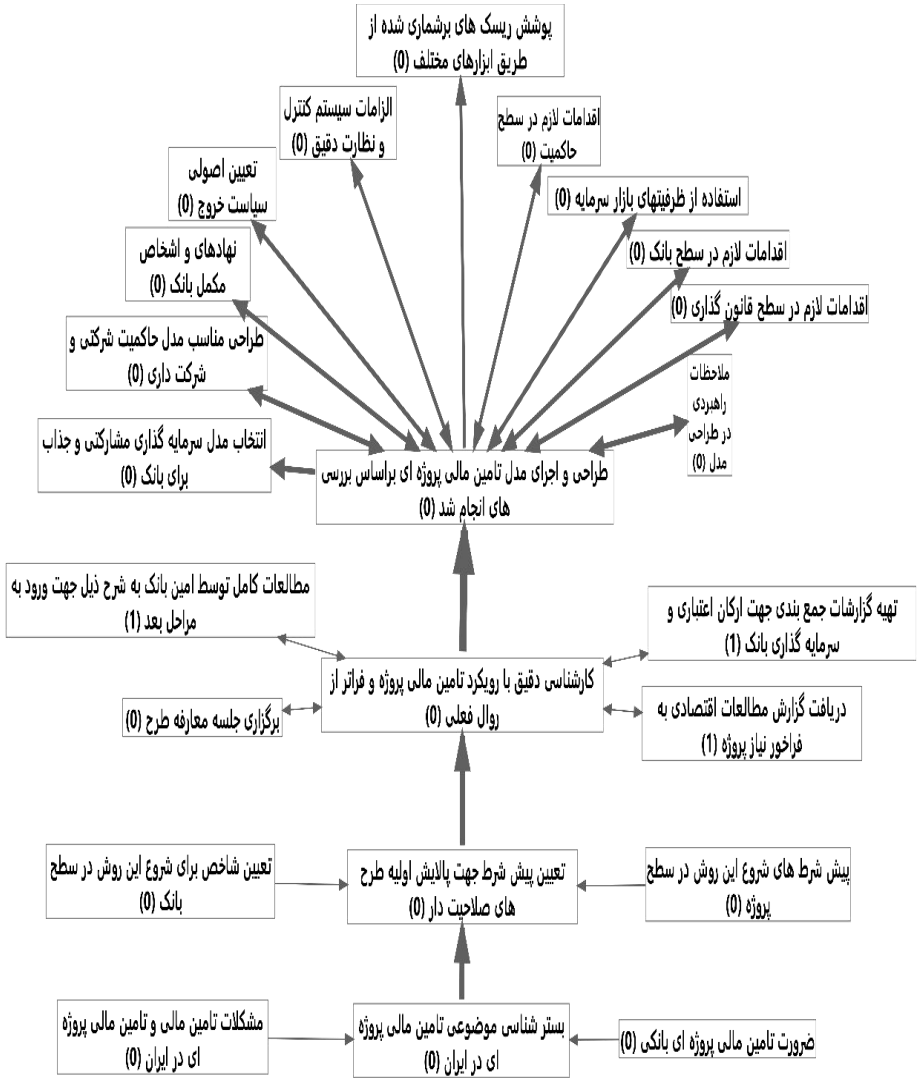
منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۶. ترسیم شبکه مضامین

در این مرحله، با مراجعه به مضامین استخراج شده و بازبینی کلی آنها که آیا با یکدیگر ارتباط و انسجام کافی را دارند یا خیر بررسی‌ها انجام شده و پس از اصلاح برخی رابطه‌ها، شبکه مضامین به شکل (۲) ترسیم گردید[۲۴]:

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

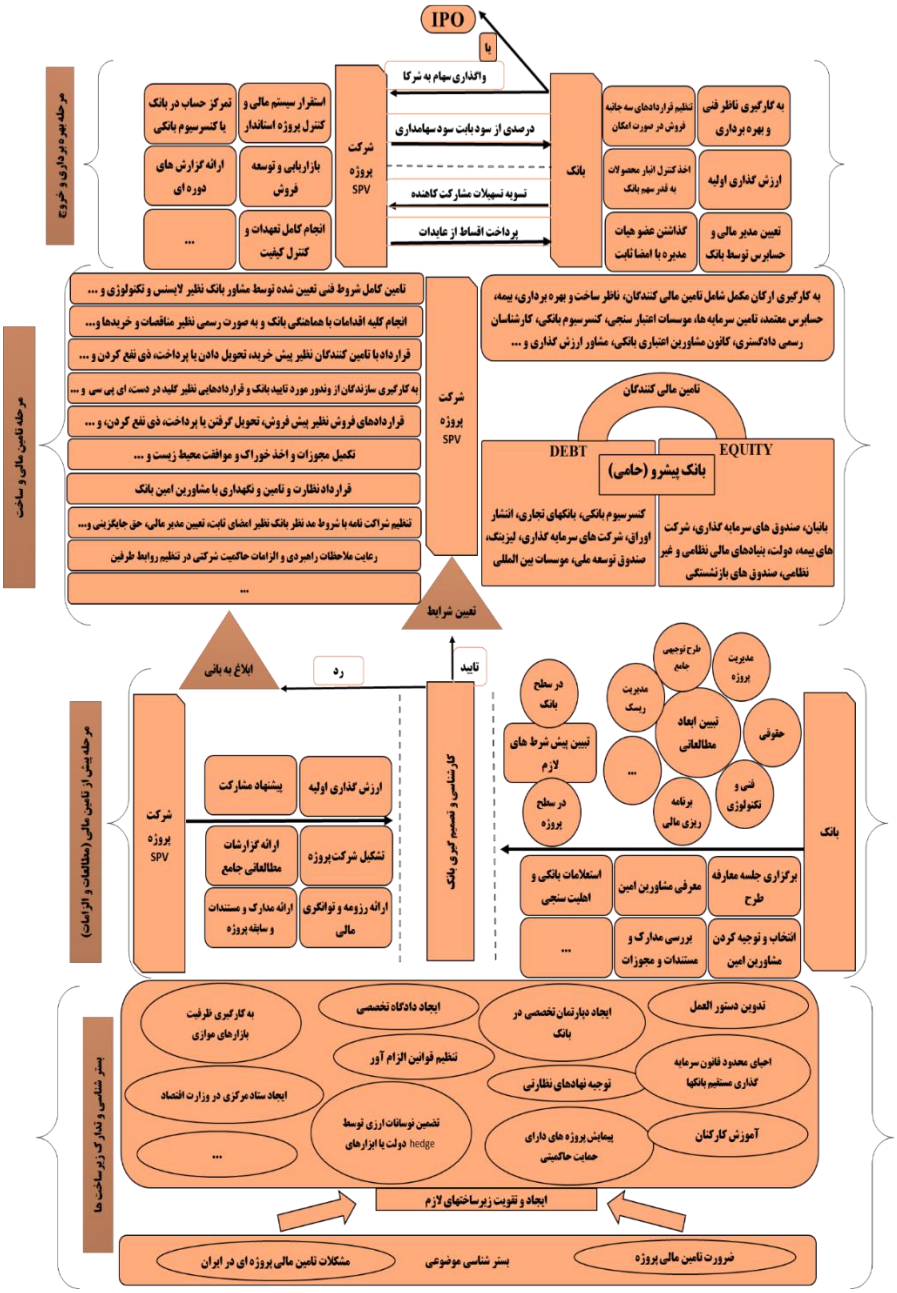

شکل (۲): مدل کلی پیاده‌سازی تأمین مالی پروژه‌ای

منبع: یافته‌های تحقیق

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شکل (۳): نمودار کلی تأمین مالی پروژه‌ای به‌صورت فرآیندی

منبع: یافته‌های تحقیق

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۵. نتایج و یافته‌های تحقیق

در تبیین الگوی عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای باید گفت نتایج مقاله حاضر بیان‌کننده یک رویکرد و روش سرمایه‌گذاری است که در هر بخشی ازجمله شبکه بانکی قابلیت استفاده دارد. تحلیل شبکه مضامین پس از اتمام کدگذاری‌های و فرآیند تحلیل مضمون و ترسیم شبکه مضامین انجام شد. اولین گام در طراحی مدل عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای در نظام بانکی کشور بسترشناسی موضوعی و عوامل اثرگذار بر موضوع جهت پیش‌بینی در مدل نهایی هستند.

در این بخش دو مقوله اصلی وجود دارد: *اول* مشکلات موجود در کشور پیش‌روی حوزه تأمین مالی و تأمین مالی پروژه‌ای؛ *دوم* ضرورت ورود به این حوزه که در ادامه شرح داده خواهند شد. پس از تبیین مشکلات پیش‌روی این حوزه لازم است برای غلبه بر مشکلات راهکار ارائه شود که در مراحل بعدی طراحی مدل سعی شده است ناظر به تک‌تک مشکلات راهکار مناسب پیش‌بینی شده باشد.

در مرحله بعد با توجه به اینکه هر طرحی صلاحیت برخورداری از روش تأمین مالی پروژه‌ای را ندارد لازم است مؤلفه‌ها و پیش‌شرط‌های جهت پالایش طرح‌ها پیش‌بینی شده باشد که در دو سطح پیش‌شرط‌های در سطح بانک و پیش‌شرط‌های در سطح پروژه پیش‌بینی شده‌اند.

درصورتی‌که طرحی از مرحله قبل گذشت و صلاحیت اولیه برخورداری از شیوه تأمین مالی پروژه‌ای را احراز نمود کار کارشناسی با الزامات و دقت موردنیاز در سطح تأمین مالی پروژه‌ای آغاز می‌گردد. بدین‌صورت که پس از برگزاری جلسه معارفه طرح و توجیه طرفین نسبت به فرآیند مطالعاتی و تصویب و سرمایه‌گذاری، لازم است متقاضی (بانی) مطالعات مالی و اقتصادی و... با سطح تحلیل و ابعاد و عمق تحلیل مناسب و تعیین شده توسط دپارتمان تخصصی بانک، را توسط لیست مشاور یا مشاورین امین تعیین شده توسط بانک انجام داده و به بانک گردد.

بانک پس از دریافت مطالعات یاد شده فرآیند کارشناسی و ارزیابی دقیق طرح را با بهره‌گیری از بدنه تخصصی خود و کارشناسان و مشاورین بیرونی انجام داده و گزارش

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جمع‌بندی جهت طراحی مدل و تنظیم چارچوب‌ها و قراردادهای مربوطه به فراخور پروژه را تعیین و به ارکان اعتباری و سرمایه‌گذاری بانک ارائه می‌نماید.

در مرحله طراحی و اجرای مدل لازم است اقداماتی در چند سطح صورت گیرد. پیش از هر چیز لازم است در سطح قانون‌گذاری و أخذ مجوزهای موردنیاز در خصوص این شیوه تأمین مالی اقدام گردد. مواردی نظیر تنظیم دستورالعمل و أخذ مصوبه خاص از بانک مرکزی در چارچوب احیای سرمایه‌گذاری مستقیم قانون عملیات بانکی بدون ربا سال ۱۳۶۲ یا حتی گذراندن قانون خاص در سطح قوه مقننه به نظر لازم است. به‌علاوه لازم است ترتیبات حقوقی و قانون پشتیبان نظیر، امکان تعیین قانون مرجع قوی داخلی یا خارجی، به رسمیت شناختن و عدم خدشه در مالکیت خصوصی، ایجاد سازوکارهای بهینه‌تر حل دعوا و ایجاد سازوکار بازدارنده در زمینه معوق نشدن بازپرداخت‌های نظیر قانون جدید چک در کشور پیش‌بینی شود.

دومین اقدام کلان در سطح حاکمیت بوده و لازم است یک ستاد تخصصی در عالی‌ترین سطح ممکن در وزارت اقتصاد جهت تنظیم و راهبری اقدامات مربوطه تشکیل گردد. ضرورت ایجاد مشوق‌های مالیاتی و... جهت تسهیل این روش کاربردی تأمین مالی و اصلاح برخی مقررات کشوری، حمایت‌هایی نظیر افزایش شفافیت اطلاعاتی و اتصال بانک‌های اطلاعاتی مختلف کشور، اصلاح برخی مقررات ارگان‌ها و هماهنگی با اداره ثبت جهت اعمال برخی محدودیت‌های لازم و اعمال فشارهای بازدارنده از تخلفات ازجمله اقدامات در این حوزه می‌تواند باشد.

لازم است در سطح بانک نیز دو اقدام اساسی نظیر ایجاد دپارتمان تخصصی ایجاد شده و بدنه کارشناسی و مدیران بانک نیز آموزش‌های تخصصی در حوزه سرمایه‌گذاری و به‌طور مشخص الزامات تأمین مالی پروژه‌ای را ببینند. همچنین لازم است برخی اصلاحات ساختاری نظیر افزایش سرمایه بانک‌ها به‌منظور رعایت ملاحظات بازل در خصوص کفایت سرمایه و رعایت ترکیب صورت مالی بانک‌ها صورت گیرد.

در سطح عملیاتی طراحی مدل نیز ابتدا لازم است چینش و به‌کارگیری بهینه‌ای از ارکان مکمل و همکار بانک صورت گیرد، چراکه بانک به‌تنهایی توانایی اجرایی این شیوه تأمین مالی را ندارد. انواع مؤسسات مالی و ارزیابی و مشاوران تصمیم‌ساز، کارشناسان

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

رسمی دادگستری، سرمایه‌گذاران حقیقی، حقوقی و نهادی، بیمه، بانی و توسعه‌گر اقتصادی، پیمانکاران، ارکان نظارتی مکمل، بانک مرکزی، شرکت‌های تأمین سرمایه و پتانسیل‌های تخصصی موجود در بازار سرمایه ازجمله این ارکان هستند. همچنین با توجه به پویایی و ظرفیت‌های مادی و انسانی موجود در بازار سرمایه بهره‌گیری از ابزارها و نهادهای موجود در بازار سرمایه نظیر به‌کارگیری از قالب‌های مثل صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی ایجاد شده در بازار سرمایه می‌تواند راهکاری مناسب در توسعه این شیوه تأمین مالی باشد.

در زمینه پوشش ریسک‌های برشماری شده در مطالعات طرح لازم است از طریق ابزارهای گوناگون به فراخور موضوع پروژه استفاده گردد. أخذ انواع تضامین مانند حُسن انجام‌کار و... از پیمانکاران، تنظیم قراردادهای الزام‌آور حقوقی و در محدودیت مالی و انتقال مالکیتی و استفاده از انواع قالب‌های حقوقی جهت پوشش ریسک‌های تأمین و فروش و... نیز لازم است مدنظر قرار گیرد. احیای قانون جبران خسارت‌های ارزی ناشی از اقدامات دولت و همچنین استفاده از بیمه و مشتقات مالی جهت پوشش ریسک‌ها نیز در این حوزه قرار می‌گیرد که باید مورداستفاده قرار گیرد.

باتوجه به پذیرش سطح نسبتاً بالای ریسک در این شیوه تأمین مالی لازم است طرح دارای مدل سرمایه‌گذاری با شاخص‌های مالی و اقتصادی جذاب باشد و سیستم کنترل و نظارت مناسب جهت رصد تکمیل و بهره‌برداری از طرح پیش‌بینی و مستقر شود. تأسیس شرکت پروژه و أخذ سهام ممتاز و گذاشتن عضو هیأت مدیره با امضای ثابت و کلیدی و منصوب کردن مدیرمالی پروژه توسط بانک اقدامات ازاین‌دست است. همچنین لازم است بانک از نزدیک بر پیشرفت پروژه نظارت داشته باشد ولی با تقسیم بهینه وظایف در هیأت مدیره مانع و خللی در امورات فنی پروژه ایجاد نکند و تمرکز بانک بر نظارت و راهبری کلان باشد و امورات فنی و تخصصی را به شریک واگذار کند. اقداماتی نظیر تعیین پاداش و مکانیسم انگیزشی افزایش بهره‌وری و به‌کارگیری تکنولوژی مناسب براساس نظر مشاوران فنی امین و تفکیک بانی از تیم ساخت و تفکیک تیم ساخت از بهره‌بردار نیز در صورت لزوم لازم است انجام شود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

بانک به‌عنوان شریک اصلی و رکن اساسی تحقق تأمین مالی و ایجاد پروژه می‌تواند شرایطی را تعیین و الزام نماید. مواردی نظیر تعیین ملاک و استاندارد جهت انتخاب مشاوران و پیمانکاران و تأمین‌کنندگان کالا و خدمات موردنیاز پروژه، الزام استقرار سیستم کنترل پروژه استاندارد و ارائه اطلاعات مالی معتبر و استاندارد، تعیین شرایط مناسب و بازدارنده برای حداقل آورده بانی و...؛ که در تمامی مراحل لازم است ملاحظات شرعی کاملاً رعایت گردد و از ابزارها و قالب‌هایی استفاده گردد که به لحاظ قانون عملیات بانکی بدون ربا و ضوابط شرعی منعی نداشته باشد. استفاده از رویکرد تأمین مالی ساختاریافته در طراحی مدل و اقداماتی نظیر ذی‌نفع کردن ارکان و حلقه‌های پیشینی و پسینی طرح و تأمین مالی به‌صورت کنسرسیوم بانکی به جهت توزیع ریسک و افزایش فشار جمعی جهت بازدارندگی از تخلف نیز بسیار راهگشا و مؤثر خواهد بود.

در پایان نیز لازم است سیاست خروج مناسب و تعریف‌شده‌ای به لحاظ زمانی و به لحاظ روش اجرا وجود داشته باشد و بانک که کار ویژه آن خدمات مالی است به بنگاه‌داری کشانده نشود. بازه زمانی ۵-۱۰ ساله و استفاده از روش‌هایی نظیر پذیرش شرکت در بورس، معاملات بلوکی با سایر شرکا یا شرکت‌های هم‌راستا می‌توانند در این زمینه مورداستفاده قرار گیرند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در این مقاله سعی کردیم الگوی عملیاتی تأمین مالی پروژه‌ای در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران را با استفاده از روش تحلیل مضمون استخراج کنیم. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ازنظر خبرگان، الگو عملیاتی شامل چهار سطح کلی بسترشناسی و تبیین مشکلات و ضرورت اجرای این روش، تعیین پیش‌شرط‌های پالایش طرح‌ها، کارشناسی با ابعاد و ویژگی خاص و درنهایت طراحی فرآیندهای اجرایی و تنظیم روابط مقتضی تا زمان خروج از طرح است که البته هر یک از ابعاد نیازمند شرح و بسط مقتضی است که در این مقاله به‌صورت بسیار مختصر برشماری گردیدند.

یادداشت‌ها

۱. ساخت، اجاره و واگذاری: در این مدل سرمایه‌گذار پس از ساخت پروژه آن را با نرخ مشخص

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

به دولت یا بخش خصوصی اجاره داده و پس از سپری‌شدن دوره اجاره آن را واگذار می‌کند. درواقع یک تسهیلات جدید با سرمایه خصوصی ایجاد و بعد از انقضای مدت اجاره تحت موافقتنامه اجاره، مالکیت و مسئولیت عملیاتی آن به دولت میزبان انتقال می‌یابد.

۲. ساخت، بهره‌برداری، واگذاری: براساس این نوع قرارداد، سرمایه‌گذار داخلی یا خارجی پس از أخذ امتیاز واحد صنعتی، مسوولیت تأمین مالی، ساخت و بهره‌برداری از واحد صنعتی را برای مدت مشخصی (حدود ۱۰ الی ۳۰ سال) به‌عهده گرفته و پس از اتمام قرارداد، مالکیت آن را به دولت انتقال می‌دهد.

3. Bodie, Kane & Marcus
4. Risk Measurement and RiskIdentification for BOT Projects: A Multi-Attribute Utility Approach Mathematical and Computer Modeling
5. Hainz & Kleimeier
6. Political Risk, Project Finance, and the Participation of Development Banks in Syndicated Lending
7. Forrester & Calp
8. Fabozzi, Davis & Choudhry
9. Introduction to Structured Finance
10. Yescombe
11. Principle of Project Finance
12. Originator
13. Owner
14. Tailor-Made

۱۵. Off Balance Sheet Financing: زمانی از تأمین مالی خارج از ترازنامه هنگامی استفاده می‌شود که شرکت می‌خواهد ضمن تحصیل یک دارایی، آن دارایی و نحوه تأمین مالی آن را در ترازنامه نشان ندهد. زیرا اکثراً از طریق بدهی برای خرید دارایی استفاده می‌شود، هنگامی‌که بدهی در ترازنامه نیاید، نسبت بدهی، کمتر از واقع نشان داده خواهد شد و نشان‌دهنده ریسک کمتر شرکت است و این برای سرمایه‌گذاران مطلوبتر خواهد بود. همچنین با نشان‌ندادن دارایی، هزینه استهلاکی هم که از آن به‌وجود می‌آید و در صورت سود و زیان نشان داده نمی‌شود و سود بالاتر گزارش می‌شود. در این روش، به‌جای شناسایی یک بدهی ویک دارایی (نظیر اجاره سرمایه‌ای) صرفاً به نمایش هزینه اجاره در صورت سود و زیان اکتفا می‌شود.

۱۶. البته جهت رعایت اختصار در این مقاله فقط بخشی از آن‌ها به‌عنوان عصاره تحقیقات انجام شده ذکر می‌گردد.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

17. Thematic Analysis
18. Theme
19. Basic Themes
20. Organizing Themes
21. Global Themes
22. Lincoln & Cuba

۲۳. لازم به ذکر از به علت محدودیت‌های حجمی مقاله امکان ارائه جداول و تحلیل داده‌های خُرد مقدور نبود و در صورت نیاز از طریق ارسال پیام به نویسنده مسئول در خدمت علاقه‌مندان جهت ارائه اطلاعات تکمیلی هستیم.

۲۴. لازم به توضیح که مدل اصلی دارای ابعاد و لایه‌های شکسته شده بیشتری است که به علت محدودیت فضا، امکان ارائه در این قالب وجود نداشت و به‌صورت ایمیلی در خدمت علاقه‌مندان به موضوع خواهیم بود.

کتابنامه

اشعریون قمی‌زاده، فرزانه؛ و تاجمیر ریاحی، حامد. (۱۳۹۳). بررسی مقایسه‌ای روش تأمین مالی پروژه‌های انرژی بر اساس تلفیق اوراق استصناع- قرارداد BLT و اوراق استصناع مستقل. *دوفصلنامه علمی تحقیقات مالی اسلامی*، ۳(۶)، ۱۵۹-۱۸۶.
DOI: 10.30497/ifr.2014.1658
DOR: 20.1001.1.22518290.1393.3.2.6.4

تقوی، سیدعلی (۱۳۹۶). *طراحی روش تأمین مالی ساختاریافته پروژه‌های زیربنایی حمل و نقل با لحاظ راهکارهای ارتقاء سطح اعتباری متناسب با آموزه‌های فقه امامیه* (رساله دکتری). دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران.

حسینی، سید محمود؛ و داوودیان، امیرحسین (۱۳۹۰). اولویت‌بندی روش‌های تأمین مالی پروژه‌های پالایشگاهی ایران. *فصلنامه چشم انداز مدیریت مالی و حسابداری*، ۱(۳)، ۶۹-۸۲.

حدادی، جواد؛ موسویان، سید عباس؛ حدادی، امیر؛ و فکری، امیر (۱۳۹۲). *ارزیابی انتشار صکوک پروژه محور در بخش بالادستی نفت ایران*. تهران: ششمین کنفرانس توسعه نظام تأمین مالی در ایران.

حریری، نجلا (۱۳۸۵). *اصول و روش‌های پژوهش کیفی*. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

خاکی، غلامرضا (۱۳۸۴). *روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی*. تهران: بازتاب.

سالدانیا، جانی (۱۳۹۵). راهنمای کدگذاری برای پژوهشگران کیفی (عبدالله گیویان، مترجم). تهران: علمی و فرهنگی.

شبانی، محمد (۱۳۸۶). *بازارهای مالی و پولی بین‌المللی*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

فدایی واحد، میثم؛ و صفائی، محمد (۱۳۹۲). *صکوک وکالت؛ ابزاری برای تأمین مالی با رویکرد کاهش ریسک*. تهران: ششمین کنفرانس توسعه نظام تأمین مالی در ایران.

عابدی جعفری، حسن؛ تسلیمی، محمدسعید؛ فقیهی، ابوالحسن؛ و شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. *دوفصلنامه علمی اندیشه مدیریت راهبردی*، ۵(۱۰)، ۱۵۱-۱۹۸.

DOI: 10.30497/SMT.2011.163
DOR: 20.1001.1.23830891.1390.5.2.5.2

عسکری، محمدمهدی؛ کریمی‌ریزی، مجید؛ و مصطفوی‌ثانی، علی، (۱۳۹۶). تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی بر مبنای الگوی تسهیم ریسک از طریق انتشار صکوک استصناع توسط دولت. *دوفصلنامه علمی تحقیقات مالی اسلامی*، ۷(۱۳)، ۳۳-۵۶.

DOI: 10.30497/IFR.2017.2126
DOR: 20.1001.1.22518290.1396.7.1.2.2

فبوزی، فرانک؛ دیویس، هنری؛ و چودری، مراد (۱۳۹۱). *دانش مالی ساختاریافته* (میثم احمدوند و جواد میثاقی فاروجی؛ مترجمان). تهران: چالش.

کارگر مطلق، احمد (۱۳۹۶). *امکان‌سنجی و الزامات فقهی، حقوقی و اقتصادی شیوه تأمین مالی پروژه‌محور در قراردادهای بالادستی صنعت نفت‌وگاز* (رساله دکتری). دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران.

کشتیبان، یاسر؛ حدادی، جواد؛ فکری، امیر؛ و حدادی، محمود (۱۳۸۸). تأمین مالی پروژه‌محور از نگاه بانک‌های ایرانی فرصت یا تهدید. *دومین کنفرانس بین‌المللی توسعه نظام تأمین مالی در ایران*، تهران: مرکز مطالعات تکنولوژی دانشگاه صنعتی شریف.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مدنی‌فرد، مجتبی؛ فطانت‌فرد، محمد؛ و گودرزی، غلامرضا (۱۳۹۷). طراحی الگوی بهینه تأمین مالی صنعت خودرو با تأکید بر صکوک (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران.

مهرآرا، محسن؛ و سرخوش، اکبر (۱۳۸۹). آثار غیرخطی متغیّرهای کلان اقتصادی بر رشد اقتصادی با تأکید بر نرخ ارز (مورد ایران). *فصلنامه علمی تحقیقات اقتصادی*، ۲۰۱-۲۲۸.

نظرزاده، حامد؛ و کسرایی، احمدرضا (۱۳۹۵). *بررسی تأثیر اقتصاد مقاومتی بر انتخاب روش‌های تأمین مالی سازمان‌ها (براساس نظریه کاپلان و زینگالز در شرکت‌های صنعتی بورس اوراق بهادار تهران)* (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

هیبتی، فرشاد؛ و احمدی، موسی (۱۳۸۸). بررسی تکنیک‌های تدوین مالی پروژه‌محور در تأمین مالی اسلامی. *فصلنامه علمی پژوهشنامه اقتصادی*، ۹(۳۴)، ۹۱-۱۱۲.

Abedi Jafari, H; Taslimi, M, S; Faqihi, A, H,; & Sheikhzadeh, M. (2010). Thematic Analysis and the Network of Themes: a Simple and Efficient Way to Explain Patterns in Qualitative Data. *Bi-quaterly Scientific Journal of Strategic Management Thought*, 5(10), 151-198 (In Persian).

Asharion Qomizadeh, F; & Tajmir Riahi, H. (2013). A Comparative Study of the Method of Financing Energy Projects Based on the Combination of Istisnaa Bonds - BLT Contract and Independent Istisnaa Bonds. *Bi-Quarterly Journal of Islamic Financial Research*, 3(6), 159-186. (In Persian).

DOI: 10.30497/ifr.2014.1658

DOR: 20.1001.1.22518290.1393.3.2.6.4

Attride-Stirling, J. (2001). Thematic Networks: an Analytic Tool for Qualitative Research. *Qualitative Research*, *1*(3), 385-405.

Basle Committee on Banking Supervision, & Bank for International Settlements. (2000). *Principles for the Management of Credit Risk*. Bank for International Settlements.

Benoit, P. (1996). *Project finance at the World Bank: an Overview of Policies and Instruments*. The World Bank.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.

Boyatzis, R. E. (1998). Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development. Sage.

Culp, C. L., & Forrester, J. P. (2009). Structured Financing Techniques in Oil & Gas Project Finance: Future Flow Securitizations, Prepaids, Volumetric Production Payments, and Project Finance Collateralized debt Obligations.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Energy & Enveronmental Project Finance Law & Taxation: New Investment Trchniques, AS Kramer & PC Fusaro, eds., Oxford University Press, Forthcoming.

Esty, B. C. (2004). *Modern Project Finance: A Casebook*. John Wiley & Sons Incorporated.

Fabozzi, F. J., Davis, H. A., & Choudhry, M. (2006). *Introduction to Structured Finance* (Vol. 148). John Wiley & Sons.

Fadai Vahad, M; & Safai, M. (2012). *Attorney Sukuk; A Tool for Financing with a Risk Reduction Approach*. Tehran: The 6th Conference on the Development of Financing System in Iran (In Persian).

DOI: 10.30497/SMT.2011.163

DOR: 20.1001.1.23830891.1390.5.2.5.2

Febozzi, F; Davis, H; & Chowdary, M. (2011). *Structured Financial Knowledge* (Misham Ahmadvand and Javad Mishaghi Farooji; Translators). Tehran: Challenge (In Persian).

Fight, A. (2006): Introduction to Project Finance. Oxford, Burlington, MA: Elsevier/Butterworth-Heinemann.

Haddadi, J; Mousavian, S, A; Haddadi, A; & Fekri, A. (2012). *Evaluation of Project-Oriented Sukuk Issuance in the Upstream Sector of Iranian Oil*. Tehran: The 6th Conference on the Development of Financing System in Iran (In Persian).

Hainz, C., & Kleimeier, S. (2006). Project Finance as a Risk-Management Tool in International Syndicated Lending. *Governance and the Efficiency of Economic Systems (GESY), SFB/TR, 15*.

Hibti, F; & Ahmadi, M. (1388). Investigating Project-Oriented Financial Formulation Techniques in Islamic Financing. *Bi-quaterly Scientific Journal Economic Research Journal*, 9(34), 91-112 (In Persian).

Hariri, N. (2015). *Principles and Methods of Qualitative Research*. Tehran: Islamic Azad University (In Persian).

Holloway, I., & Todres, L. (2003). The Status of Method: Flexibility, Consistency and Coherence. *Qualitative Research, 3*(3), 345-357.

Hosseini, S, M; & Davoodian, A, H. (2011). Prioritization of Financing Methods for Iranian Refinery Projects. *Quarterly Journal of Financial Management and Accounting*, 1 (3), 69-82 (In Persian).

Kargar Mutlaq, A. (2016). *Feasibility and Juristic, Legal and Economic Requirements of the Project-Oriented Financing Method in the Upstream Contracts of the Oil and Gas Industry* (Doctoral Thesis). Imam Sadiq University, Tehran, Iran (In Persian).

Keshtiban, Y; Haddadi, J; Fakhri, A; & Haddadi, M. (2008). *Project-Oriented Financing from the Perspective of Iranian Banks, an Opportunity or a Threat*. The Second International Conference on the Development of Financing

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

System in Iran, Tehran: Technology Studies Center of Sharif University of Technology (In Persian).

Khaki, G, R. (2005). *Research Method with an Approach to Dissertation Writing*. Tehran: Bazetab Publications (In Persian).

King, N., Horrocks, C., & Brooks, J. (2018). Interviews in Qualitative Research. Sage.

Madanifard, M; Fatantfard, M; & Godarzi, G, R. (2017). *Designing the Optimal Financing Pattern for the Automobile Industry with an Emphasis on Sukuk* (Master's thesis). Imam Sadiq University, Tehran, Iran (In Persian).

Mehrara, M; & Sarkhosh, A. (1389). The Nonlinear Effects of Macroeconomic Variables on Economic Growth with an Emphasis on the Exchange Rate (the Case of Iran). *Economic Research Quarterly*, 201-228 (In Persian).

Nazarzadeh, H; & Kasraei, A, R. (2015). *Investigating the Effect of Resistance Economy on the Choice of Financing Methods of Organizations* (Based on the Theory of Kaplan and Zingals in the Industrial Companies of the Tehran Stock Exchange) (Master's Thesis). Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (In Persian).

Pollio, G. (1998). Project Finance and International Energy Development. *Energy Policy*, *26*(9), 687-697.

Razavi, H. (2007). *Financing Energy Projects in Developing Countries*. PennWell Corporation.

Saldania, J. (2015). *Coding Guide for Qualitative Researchers* (Abdullah Givian, Translator). Tehran: Scientific and Cultural (In Persian).

Shabani, M. (2006). *International Financial and Monetary Markets*. Tehran: Organization for Studying and Compiling Humanities Books of Universities (Samt) (In Persian).

Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research*. Sage Publications.

Tagvi, S, A. (2016). *Designing the Method of Structured Financing of Transportation Infrastructure Projects in Terms of Ways to Improve the Credit Level in Accordance with the Teachings of Imami Jurisprudence* (Doctoral thesis). Imam Sadiq University, Tehran, Iran (In Persian).

Yescombe, E. R. (2002). *Principles of Project Finance*. Elsevier.

Archive of SID.ir